

KAPITAL

Elementi sopstvenog kapitala u Bilansu stanja su:

- a) Osnovni/Akcijski kapital;
- b) Rezerve;
- c) Neraspoređena dobit;

NAPOMENA: Dobitak tekuće godine je dodatna stavka u okviru kapitala (sopstveni izvor finansiranja) na kraju obracunskog perioda, dok je gubitak odbitna stavka u okviru kapitala (umanjuje vrijednost sopstvenog kapitala). U zaključnom listu se upisuje na strani pasive Bilansa stanja kao odbitna stavka (ukoliko je manji od vrijednosti kapitala).

AKCIJSKI KAPITAL

Uvijek se evidentira po nominalnoj vrijednosti!

Nominalna vrijednost:
 $\text{broj emitovanih akcija} \times \text{nominalna cijena po akciji}$

Uslovi na tržištu mogu uticati da tržišna cijena bude manja/veća od nominalne cijene.

Tržišna vrijednost:
 $\text{broj emitovanih akcija} \times \text{tržišna cijena po akciji}$

1. slučaj:

Emisiona vrijednost > Nominalna vrijednost
 Imamo ostvaren Ažio (Emisiona premija) u iznosu:
 $\text{tržišna vrijednost} - \text{nominalna vrijednost.}$

2. slučaj:

Nominalna vrijednost > Emisiona vrijednost
 Imamo ostvaren Disažio u iznosu od:
 $\text{nominalna vrijednost} - \text{tržišna vrijednost}$

Nakon što su akcije upisane, jedan dio upisanih akcija će biti odmah uplaćen. Ostatak vrijednosti (koja još čeka na uplatu) se knjiži na računima:

0000 Neuplaćeni, upisani kapital i
3100 Neuplaćeni upisani kapital

do trenutka uplate preostalog dijela na tekući-račun emitenta; 0000 Neuplaćeni, upisani kapital je kategorija Bilansa stanja (Aktive) i evidentira iznad Stalne imovine (pravila knjiženja kao kod računa sa dugovnim saldovom), a 31000 Neuplaćeni upisani kapital je kategorija Bilansa stanja (Pasive) i evidentira se iznad Kapitala (pravila knjiženja kao kod računa sa potražnim saldovom).

Zadatak 1:

Donešena je odluka da "BM&A", porodična firma i društvo s ograničenom odgovornošću, postaje akcionarsko društvo. Osnivački kapital preduzeća iznosi 103.000€. Osnivač na ime uloga unosi u akcionarsko društvo:

- Nekretninu vrijednosti 40.000€
- Opremu nabavne vrijednosti 50.000€, a ispravke vrijednosti 15.000€
- Vozilo sadašnje vrijednosti 7.500€, nabavne vrijednosti 11.000€
- Biološka sredstva u vrijednosti 10.500€
- Materijal u vrijednosti 10.000€

Statutom je određeno da će nominalna vrijednost običnih akcija iznositi 25€. Ulozi su unijeti u društvo i uplaćena su novčana sredstva kod ovlaštene banke, te je akcionarsko društvo registrovano.

Otvorite poslovne knjige preduzeća, a zatim evidentirajte nastale poslovne promjene hronološki i sistematski:

Otvaranje glavne knjige

D <u>Nekretnine</u> P (PS) 40.000		D <u>Oprema</u> P (PS) 50.000		D <u>IV opreme</u> P 15.000 (PS)		D <u>Materijal</u> P (PS) 5.000		D <u>Vozila</u> P (PS) 11.000	
D <u>IV vozila</u> P 3.500 (PS)		D <u>Biološka sredstva</u> P (PS) 10.500		D <u>Materijal</u> P (PS) 10.000					
D <u>0000 Neuplaćene upisane obične akcije</u> P (PS) 103.000 103.000 (PS)		D <u>3100 Neuplaćene upisane obične akcije</u> P (PS) 103.000 103.000 (PS)		D <u>Akcijski kapital obične akcije</u> P 103.000 (PS) (4.120 akcija*25€ /akciji)					

RB	OPIS	Duguje	Potražuje
0)	0000 Neuplaćene upisane obične akcije	103.000	
	3100 Neuplaćene upisane obične akcije		103.000
	<i>za upisan osnivački kapital</i>		
0)	Nekretnine	40.000	
	Oprema	50.000	
	Vozila	11.000	
	Biološka sredstva	10.500	
	Materijal	10.000	
	Ispravka vrijednosti opreme		15.000
	Ispravka vrijednosti vozila		3.500
	000 Neuplaćene upisane obične akcije		103.000
	<i>za unijete stvari i uplaćen novac</i>		
0)	3100 Neuplaćene upisane obične akcije	103.000	
	Akcijski kapital obične akcije		103.000
	<i>za povećanje akcijskog kapitala</i>		

1. Skupština je donijela odluku u povećanju osnovnog kapitala. Odbor je odobrio emisiju 1.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 25€ po akciji. Akcije su upisane u potpunosti, pri čemu je postojala emisiona premija od 15% od nominalne vrijednosti za obične akcije. Akcije su u cjelosti uplaćene na tekući račun preduzeća (izvod).

1. Skupština je donijela odluku u povećanju osnovnog kapitala. Odbor je odobrio emisiju 1.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 25€ po akciji. Akcije su upisane u potpunosti, pri čemu je postojala emisiona premija od 15% od nominalne vrijednosti za obične akcije. Akcije su u cjelosti uplaćene na tekući račun preduzeća (izvod).

$1000 \text{ običnih akcija} * 25 \text{ € / akciji} = 25.000 \text{ €}$
NOMINALNA VRIJEDNOST AKCIJA

Vrijednost za koju su akcije emitovane:
 $25.000\text{€} * 1,15 = 28.750$
(Emisiona vrijednost, nominalna vrijednost
akcija uvećana za emisionu premiju od 15%)

Razlika između emisione i nominalne
vrijednosti:
 $28.750 - 25.000 = 3.750$

1. Skupština je donijela odluku u povećanju osnovnog kapitala. Odbor je odobrio emisiju 1.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 25€ po akciji. Akcije su upisane u potpunosti, pri čemu je postojala emisiona premija od 15% od nominalne vrijednosti za obične akcije. Akcije su u cjelosti uplaćene na tekući račun preduzeća (izvod).

I način evidencije				0000 Neuplaćene upisane obične akcije		3100 Neuplaćene upisane obične akcije	
RB	OPIS	Duguje	Potražuje	D	P	D	P
				PS) 103.000 1a) 25.000	PS) 103.000 25.000 (1b)	PS) 103.000 1c) 25.000	PS) 103.000 25.000 (1a)
1a)	0000 Neuplaćene upisane obične akcije	25.000					
	3100 Neuplaćene upisane obične akcije		25.000				
	<i>Odluka</i>						
1b)	Tekući račun	28.750,00		D	Tekući račun	P	
	0000 Neuplaćene upisane obične akcije		25.000,00				
	Emisiona premija		3.750,00				
	<i>Izvod</i>						
1c)	3100 Neuplaćene upisane obične akcije	25.000					
	Akcijski kapital obične akcije		25.000				
	<i>Odluka</i>						
				1b) 28.750		D Emisiona premija P	
							3.750 (1b)
						Akcijski kapital obične akcije P	
							103.000 (PS) (4.120 akcija*25€ /akciji) 25.000 (1c) (1.000akcija *25€)

1. Skupština je donijela odluku u povećanju osnovnog kapitala. Odbor je odobrio emisiju 1.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 25€ po akciji. Akcije su upisane u potpunosti, pri čemu je postojala emisiona premija od 15% od nominalne vrijednosti za obične akcije. Akcije su u cjelosti uplaćene na tekući račun preduzeća (izvod).

II način evidencije – samo u slučaju kada su sve akcije odmah uplaćene!				D Tekući račun P		D Emisiona premija P	
RB	OPIS	Duguje	Potražuje	D	P	D	P
1)	Tekući račun	28.750,00					
	Akcijski kapital obične akcije		25.000,00				
	Emisiona premija		3.750,00				
	<i>Izvod</i>						
				1) 28.750		D Emisiona premija P	
							3.750 (1)
						Akcijski kapital obične akcije P	
							103.000 (PS) (4.120 akcija*25€ /akciji) 25.000 (1c) (1.000akcija *25€)

2. Skupština akcionara je donijela odluku da se izvrši zamjena 1.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 25€ po akciji u 1.000 prioritetnih akcija nominalne vrijednosti 23€ po akciji. Razlika je isplaćena akcionarima putem tekućeg računa.

2. Skupština akcionara je donijela odluku da se izvrši zamjena 1.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 25€ po akciji u 1.000 prioritetnih akcija nominalne vrijednosti 23€ po akciji. Razlika je isplaćena akcionarima putem tekućeg računa.

Vršimo konverziju jedne vrste akcija (običnih) u drugu (prioritetne).

Vrijednost običnih akcija:

1.000 običnih akcija * 25 € po akciji = 25.000 € nominalna vrijednost

Vrijednost prioritetnih akcija:

1.000 prioritetnih akcija * 23 € po akciji = 23.000 € nominalna vrijednost

Razlika: 2.000 €

2. Skupština akcionara je donijela odluku da se izvrši zamjena 1.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 25€ po akciji u 1.000 prioritetnih akcija nominalne vrijednosti 23€ po akciji. Razlika je isplaćena akcionarima putem tekućeg računa.

RB	OPIS	Duguje	Potražuje	Akcijski kapital D prioritetne akcije P		Akcijski kapital D obične akcije P	
2)	Akcijski kapital obične akcije	25.000			23.000 (2)	2)25.000	103.000 (PS 25.000 (1)
	Akcijski kapital prioritetne akcije		23.000				
	Tekući račun		2.000				
	<i>odluka, izvod</i>						
						D Tekući račun P	
						1) 28.750	2.000 (2)

3. Donijeta je odluka o usitnjavanju akcija 1:2.

--	--	--	--	--	--	--	--

3. Donijeta je odluka o usitnjavanju akcija 1:2.

Usitnjavanje akcija u razmjeri 1:2 znači da vlasnik koji je imao 1 akciju (vrijednosti 25 eura po akciji), sada ima akcije koje pojedinačno vrijede 12,5 eura po akciji.

Kako nam ovo ne mijenja vrijednost kapitala – naša uupna vrijedost kapitala ostaje ista, samo se broj akcija i pojedinačna nominalna vrijednost mijenjaju, ova promjena se **ne knjiži**.

Ipak, moramo zapamtiti da je sadašnja nominalna vrijednost 12,5 eura po akciji!

4. Otkupljeno je 250 običnih sopstvenih akcija po nominalnoj vrijednosti (odluka i izvod).

4. Otkupljeno je 250 običnih sopstvenih akcija po nominalnoj vrijednosti (odluka i izvod).

Nakon što smo emitovali akcije, investitori su ih kupili i naša vrijednost na računu Akcijski kapital se povećala. Sada smo mi odlučili da otkupimo nazad od investitora, što znači da se oblik imovine našeg preduzeća povećava.

Račun Otkupljene sopstvene akcije je račun AKTIVE, i potpada u kategoriju **Obrtne imovine**.

4. Otkupljeno je 250 običnih sopstvenih akcija po nominalnoj vrijednosti (odluka i izvod).

Vrijednost akcija koja je otkupljena:
Broj akcija * Nova nominalna vrijednost
 $250 * 12,5 = 3125$

RB	OPIS	Duguje	Potražuje
4)	Otkupljene sopstvene akcije	3125	
	Tekući račun		3125
	<i>izvod, odluka</i>		

Otkupljene D sopstvene akcijeP	
4) 3.125	
Tekući račun	
D	P
1) 28.750	2.000 (2)
	3.125 (4)

5. Preduzeće nije uspjelo u roku od godinu dana da proda otkupljene sopstvene akcije, pa je donijelo odluku da se akcije ponište.

5. Preduzeće nije uspjelo u roku od godinu dana da proda otkupljene sopstvene akcije, pa je donijelo odluku da se akcije ponište.

Shodno Zakonu o privrednim društvima, preduzeća imaju obavezu da otkupljene sopstvene akcije u roku od godinu dana prodaju (iz tog razloga je ovaj račun u okviru Obrtne imovine).

Ukoliko preduzeće ne uspije da proda otkupljene akcije u zadatom roku, ove akcije se moraju **poništiti**.

5. Preduzeće nije uspjelo u roku od godinu dana da proda otkupljene sopstvene akcije, pa je donijelo odluku da se akcije ponište.

RB	OPIS	Duguje	Potražuje
5)	Akcijski kapital - obične akcije	3.125	
	Otkupljene sopstvene akcije		3.125
	<i>Odluka</i>		

Akcijski kapital - obične akcije	
D	P
2) 23.000	103.000 (P5)
5) 3.125	25.000 (1)

Otkupljene sopstvene akcije	
D	P
4) 3.125	3.125 (5)